

Kalkrotsen en hellingbossen

Eind 2008 begin 2009 heeft Staatsbosbeheer in Zuid-Limburg rondom oude open groeven en langs holle wegen specifiek kleinschalig beheer uitgevoerd. De eerste resultaten zijn nu zichtbaar: een toename van verschillende bedreigde soorten van kalkrotsen en hellingbossen en terugkeer van mooie ruigtevegetaties van kalkrijke grond.

Op vier plaatsen waar de kalk, mergel, aan de oppervlakte komt en ernstig bedreigde plantensoorten zoals Prachtklokje (*Campanula persicifolia*) en Vingerzegge (*Carex digitata*) nog met 1 of 2 planten voorkomen, zijn houtgewassen gekapt en verwijderd, ongeveer zoals bij een kapbeurt van het traditionele middenbosbeheer. Deze plekken in het Eijsderbos en Savelsbos nabij Gronsveld waren iets meer dan 1 ha groot (Vierstenenweg, Riesenbergh), resp. 1/4 (groeve in het Eijsderbos) en 1/6 ha (Trichterberg Groeve). Doel was hier weer licht op de bosbodem te krijgen om de bedreigde aan kalkrotsen gebonden relictpopulaties uitbreidingsmogelijkheden te geven. Boswachter Patrick Kloet: "Van Prachtklokje waren nog maar twee polletjes over in Nederland, waarvan één in het Eijsderbos/Savelsbos. Daar zijn nu vier nieuwe groeiplaatsen bijgekomen, in het eigenlijke Savelsbos bij Gronsveld waar Vingerzegge in de afgelopen jaren nagenoeg verdwenen was. Nu groeit die daar alweer met 260 polletjes en is dit meteen één van de grootste groeiplaatsen in Zuid-Limburg en daarmee ook van Nederland. Bovendien heeft Ruig hertshooi (*Hypericum hirsutum*) zich hier gevestigd met 30 exemplaren. Vingerzegge heeft zich in het Eijsderbos eveneens sterk uitgebreid en daar staat Gele kornoelje (*Cornus mas*), één van de laatste wilde exemplaren in Nederland, er nu opvallend goed bij."

Toename Kleine ijsvogelvinder na bosrandbeheer

De Kleine ijsvogelvinder (*Limenitis camilla*) heeft opmerkelijk snel baat gehad bij twee projecten die in oostelijk Zuid-Brabant zijn gerealiseerd om meer natuurlijke bosranden te krijgen. Het is een vrij zeldzame standvlinder van vochtige bossen met kamperfoelie voor de rupsen en structuurrijke bosranden met nectarplanten voor de vlinders (gewoonlijk één generatie in de zomer). In 2007 heeft Staatsbosbeheer in samenwerking met De Vlinderstichting in beekdalgebied Sang en Goorkens (gemeente Geldrop-Mierlo) over een lengte van 11,5 km 220 verspreid liggende inhammen in de rechte bosranden gemaakt, van gemiddeld 2-3 are per opening. Begin 2009 zijn in bosranden in het gebied van Dom-

mel – Kleine Dommel – Sterkselse Aa (van Maarheeze tot Son & Breugel) nog eens 63 'gaten' gemaakt én langs de beken 30 elzenbosjes aangeplant als 'stepping stones' voor de vlinders in open gebied. Een derde project is in voorbereiding; daarvoor is samenwerking nodig met o.a. de gemeente, andere terrein-beherende organisaties en particuliere boseigenaren. De verwachting is dat de Kleine ijsvogelvinder zo nieuwe kansen krijgt in een 'kerngebied' Sang en Goorkens met verbindingen naar leefgebieden in andere beekdaltrajecten en dat er ook uitwisseling tussen de beekdalen plaatsvindt over de zandruggen heen. Ook andere kwetsbare soorten van bosranden en vochtige bosjes zullen van de ingrepen profiteren. De open plekken worden minimaal 10 jaar open gehouden. Boswachter Jap Smits: "Kleine ijsvogelvlinders wisten de nieuwe leefplekken meteen in de zomer van 2010 te vinden; ze zijn in alle drie

delen van het 2009-project waargenomen. In Sang en Goorkens vallen vooral de zwarte mannetjes nu echt op – daar kon je er nu wel een tiental zien. Vóór 2007 heb ik deze vlinder op die plek nooit waargenomen." De soort is gekozen als countdownsoort voor de gemeente Geldrop-Mierlo (www.countdown2010.net/). Financiering van vergelijkbare projecten is mogelijk via LNV Tender bosrandbeheer.

Recordaantal Zilveren maan in Elperstroom

Op 28 juli 2010 telden boswachter en vrijwilligers maar liefst 407 Zilveren maan vlinders. "We kunnen ons niet herinneren ooit zoveel Zilveren manen geteld te hebben", zegt boswachter Pauline Arends. Deze zeldzame stand-

vlinder is vooral te vinden in schrale vochtige graslanden en laagveenmoerassen en vliegt in twee generaties per jaar. Vanaf 2005, nadat Zilveren maan (*Boloria selene*) weer in natuurgebied de Elperstroom was herontdekt, wordt de populatie zorgvuldig gevolgd. Er wordt rekening gehouden met de soort door het maaibeheer pas toe te passen nadat de 2e generatie volledig is uitgevlogen. In 2006 zijn 179 vlinders in de 2e generatie geteld. Na een dieptepunt in 2007 met slechts 15 vlinders nam het aantal weer toe naar 50 vlinders in 2008 en 96 in 2009. Pauline vult aan: "Ondanks het hoge aantal in deze zomer zijn er zorgen, gezien de explosieve toename van riet in het vliegterrein van de Zilveren maan. Je ziet de vlinders vooral op de nog kleine resterende open en diffuse plekjes tussen het riet. Hoe dichter het riet, hoe minder Zilveren manen. En de vlinder is gebonden aan dit deel van de Elperstroom, in de omgeving zijn geen geschikte biotopen. Hier zullen we iets aan moeten doen anders ziet de toekomst voor de Zilveren maan in de provincie Drenthe er niet rooskleurig uit." Zie ook De Levende natuur 104(6) en 107(4).

(foto: Kars Veling)

(foto: Nigel Hartes)

Kleine ijsvogelvinder, man (boven) Vingerzegge (onder)